

PRESSMEDDELANDE

DATUM: 2008-05-08

NR: 17

KONTAKT: Presstjänsten, tel. 08-787 0200

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

■ Penningpolitiken och läget i den svenska ekonomin

Vice riksbankschef Svante Öberg talade under torsdagen på ett seminarium anordnat av TCO. I anförandet presenterade Öberg sin syn på det ekonomiska läget. Han såg risker för att BNP-tillväxten i USA blir svagare än vad Riksbanken räknar med i den penningpolitiska uppföljningen. Även i Sverige dämpas tillväxten, men avmattningen blir inte så kraftig. Samtidigt finns risken att inflationen blir högre både i omvärlden och i Sverige.

"Den ekonomiska utvecklingen i USA har fortsatt att försämrats de senaste månaderna. Det hänger i stor utsträckning samman med problemen på de finansiella marknaderna. BNP-tillväxten har i stort sett stagnerat, sysselsättningen har börjat falla och arbetslösheten har börjat stiga. De amerikanska företagens och hushållens framtidsförväntningar är mycket pessimistiska. Det är svårt att tro att en återhämtning kan komma igång innan det har skapats en bättre bild av var förlusterna i det finansiella systemet finns och innan fallet i huspriserna har stoppats upp. Det finns en risk att avmattningen i USA blir mer utdragen än vad vi räknar med i den penningpolitiska uppföljningen" inledde Öberg.

"Europa har hittills klarat sig bättre än USA. Det beror bland annat på att ursprunget till den finansiella krisen finns i USA och att turbulensen på de finansiella marknaderna inte har varit lika kraftig i Europa. Men mot bakgrund av avmattningen i USA och oron på de finansiella marknaderna är det rimligt att räkna med en avmattning även i Europa", sade Öberg.

"I tillväxt- och utvecklingsländerna är BNP-tillväxten däremot fortsatt hög. Den starka tillväxten i världen under senare år har dragit med sig stigande priser på energi, råvaror och livsmedel. Det har medfört en stigande inflation både i tillväxtekonomierna och i mer utvecklade länder. Det mest troliga är att inflationen kommer att dämpas nästa år. Normalt brukar inflationen avta när tillväxten avtar, även om det sker med en viss eftersläpning. Men det finns en risk att inflationsprocessen blir mer utdragen. Sammantaget såg jag därför nedåtrisker när det gäller BNP-tillväxten i världen, men uppåtrisker när det gäller inflationen vid det senaste penningpolitiska mötet", fortsatte Öberg.

■ "Även i Sverige mattas tillväxten av. I den penningpolitiska uppföljningen räknar vi med en BNP-tillväxt på drygt 2 1/2 % i år och knappt 2 % nästa år. Exporten påverkas negativt av den svagare utvecklingen i omvärlden. Hushållens konsumtion dämpas av en svagare utveckling av de reala disponibla inkomsterna, en sämre real förmögenhetstillväxt och dämpade framtidsförväntningar", sade Öberg.

"Samtidigt finns det flera faktorer som talar för att dämpningen inte kommer att bli så kraftig. Hårddata för den svenska ekonomin visar ännu inte på någon påtaglig avmattning. Vidare bör man notera att bytesbalansen och statsfinanserna är starka, vilket ger oss ett gott utgångsläge för att hantera en svagare konjunktur. Dessutom har den finansiella sektorn i Sverige klarat sig relativt väl i den internationella finansiella turbulensen, vilket minskar risken för en allvarlig kreditåstramning. Den senaste konjunkturbarometern för april visar att stämningläget i svensk ekonomi är i stort sett oförändrat från månaden innan och att läget i svensk ekonomi är starkare än normalt", fortsatte Öberg.

"Avmattningen av tillväxten innebär att sysselsättningen troligen kommer att utvecklas svagare än under de senaste åren. Jag instämmer i stora drag i den bild av den ekonomiska utvecklingen i Sverige som redovisas i den penningpolitiska uppföljningen, men på denna punkt avviker min bedömning något. Jag tror på en något mer utdragen process med en fortsatt ökning av sysselsättningen under året och en fortsatt tendens till ökat antal arbetstimmar per sysselsatt. Marsciffrorna från Arbetskraftsundersökningarna (AKU) var också något starkare än enligt prognosen i uppföljningen", sade Öberg vidare.

"Löneökningarna har hittills varit måttliga efter den senaste omgången avtalsförhandlingar ifjol. Löneökningstakten uppgick till 3,9 % i januari och februari enligt preliminär statistik från Medlingsinstitutet. Men löneökningarna kan vara underskattade till följd av att alla löneökningar inte har kommit med i den preliminära statistiken, att antalet sysselsatta har ökat snabbt och att urvalet av företag i lönestatistiken delvis har bytts ut. Det är viktigt att klara ut om betydelsen av den senare faktorn och att ta fram uppgifter om precisionen i skattningarna av löneutvecklingen", sade Öberg.

"Inför avtalsförhandlingarna 2007 var jag ganska optimistisk i den meningen att de i huvudsak skulle genomföras i god tid innan de gamla avtalen gick ut, att de skulle genomföras utan mer omfattande konflikter och att de skulle resultera i löneökningar som var förenliga med Riksbankens inflationsmål. Men när avtalen började bli klara avtog optimismen. Nivåerna på de avtalade löneökningarna var betydligt högre än vid föregående avtalsförhandlingar. Möjligheterna att föra en relativt expansiv penningpolitik med låga räntor och att ändå klara inflationsmålet minskade. Jag förordade därför en snabbare höjning av Riksbankens styrränta under förra året", fortsatte Öberg.

"Det som har hänt sedan förra våren är att den ekonomiska utvecklingen har blivit sämre än vi då räknade med. Turbulensen på de finansiella marknaderna har dragit med sig en kraftig konjunkturavmattning i USA som har en dämpande effekt på den ekonomiska utvecklingen i andra länder och även i Sverige. Det kan i sin tur ha gjort företagen mer kostnadsmedvetna och mindre benägna att nyanställa och att höja lönerna mer än enligt avtalen. Trots det är min bedömning att lönerna mycket väl kan komma att öka mer än vad som förutses i uppföljningen. Kapacitetsutnyttjandet är högt och arbetslösheten låg", konstaterade Öberg.

■ "Inflationen har stigit och ligger nu betydligt över Riksbankens mål. Inflationen mätt med KPI var 3,4 % i mars 2008. Inflationsförväntningarna ligger också över inflationsmålet, både på två och fem års sikt. En förklaring till den höga inflationen är våra egna räntehöjningar. En annan förklaring är prisstegringarna på energi, råvaror och livsmedel. En tredje förklaring är kostnadsutvecklingen i Sverige. Lönerna beräknas öka snabbare än under senare år och produktiviteten långsammare. Det gör att enhetsarbetskostnaderna ökar betydligt snabbare än tidigare", sade Öberg.

"Riksbankens direktion beslutade vid det penningpolitiska mötet i april att reporäntan skulle ligga kvar på 4,25 % och vi bedömde att det mest troliga är att den kommer att ligga kvar på den nivån under resten av året. Jag ställde mig bakom både räntebeslutet och prognosen för reporäntan. Men min uppfattning var att det finns en något högre sannolikhet för en höjning av styrräntan under året än för en sänkning. Risker är att inflationsprocessen blir mer utdragen både i omvärlden och i Sverige", avslutade Öberg.